

אזרחות • כיתה ט'

השלטון המקומי

נושא 5 מתוך 7 • נושא חובה

מטרות השיעור

להכיר את סוגי הרשויות המקומיות בישראל

1

להבין כיצד נבחרים ראש הרשות ומועצת הרשות

2

לזהות את תפקידי הרשות המקומית ואת מקורות המימון שלה

3

להבין את הקשר בין השלטון המקומי לשלטון המרכזי ואת הדרכים שבהן התושבים יכולים להשפיע

4

מה אתם חושבים?

מה העירייה או המועצה עשתה בשבילכם
הבוקר, עוד לפני שהגעתם לבית הספר?

סוגי הרשויות המקומיות

מועצה אזורית

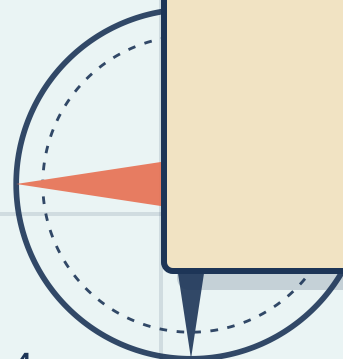
כמה יישובים כפריים יחד,
ועד מקומי בכל יישוב

מועצה מקומית

יישוב קטן יותר, עירוני או
כפרי

עירייה

יישוב עירוני גדול, כמו באר
שבע או נצרת

הבחירות לרשות המקומית (1/2)

אחת לחמש שנים, ביום אחד בכל הארץ

1

שני פתקים: ראש הרשות + רשימה למועצה

2

ראש הרשות צריך לפחות 40% מהקולות

3

הבחירות לרשות המקומית (2/2)

אחרת – סיבוב שני בין שני המובילים

1

מצביעים גם תושבי קבע שאינם אזרחים

2

מה הרשות עושה? (1/2)

תשתיות

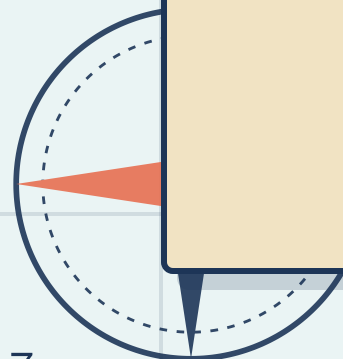
כבישים, תאורה וגנים

תברואה

אשפה, ניקיון ומחזור

חינוך

בתי ספר, גנים והסעות

מה הרשות עושה? (2/2)

רווחה – סיוע למשפחות ולקשישים

1

תכנון ובנייה, תרבות וספורט

2

מאיפה בא הכסף?

היטלים ואגרות

תשלום על שירותים מסוימים

ארנונה

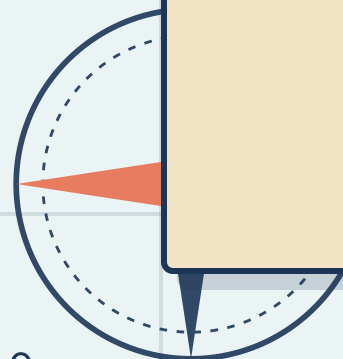
מס על נכסים של תושבים ועסקים

מענקי איזון

תוספת לרשויות עם הכנסות נמוכות

משרדי הממשלה

השתתפות בחינוך וברווחה

השלטון המקומי והשלטון המרכזי

הרשות פועלת לפי חוקי הכנסת

1

משרד הפנים מפקח ומאשר תקציבים

2

בכשל חמור – ועדה ממונה

3

ישראל ריכוזית יחסית

4

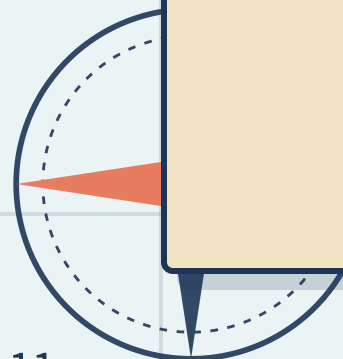
ריכוזיות או ביזור?

ביזור

- הרשות מכירה את התושבים מקרוב
- החלטות מהירות ומותאמות
- יותר מקום להשתתפות התושבים

ריכוזיות

- שוויון בין יישובים עשירים לעניים
- פיקוח הדוק על הרשויות
- מדיניות אחידה בכל הארץ

איך משפיעים? (1/2)

מצביעים בבחירות המקומיות

1

מגיעים לישיבת מועצה פתוחה

2

פונים למוקד או לחברי המועצה

3

איך משפיעים? (2/2)

ועד שכונה, עצומה, התנגדות לתוכנית

1

מועצת נוער ומועצת תלמידים

2

מושגי מפתח (1/2)

מועצה אזורית

רשות שמאגדת כמה יישובים
כפריים.

עירייה

רשות מקומית של יישוב עירוני
גדול.

רשות מקומית

גוף נבחר שמנהל יישוב (או כמה
יישובים) ומספק שירותים
לתושבים.

ארנונה

מס שמשלמים תושבים ועסקים
לרשות המקומית על נכסים.

מושגי מפתח (2/2)

ביזור

העברת סמכויות מהשלטון המרכזי לרשויות המקומיות.

ריכוזיות

מצב שבו רוב הסמכויות נמצאות בידי השלטון המרכזי.

ועדה ממונה

גוף שממנה שר הפנים לנהל רשות במקום הנבחרים, כשהרשות נכשלה.

בחירה ישירה

התושבים בוחרים בעצמם את ראש הרשות, בפתק נפרד.

שאלה 1

הציגו יתרון אחד של ביזור (יותר סמכויות לרשות המקומית)
וחיסרון אחד שלו.

שאלה 2

הסבירו מדוע גם תושבי קבע שאינם אזרחים רשאים להצביע
בבחירות המקומיות.

שאלה 3

אילו הייתם חברי מועצת הנוער ביישוב שלכם – איזה נושא הייתם מעלים, ואיך הייתם פועלים לקדם אותו? פרטו שלושה צעדים.

סרטונים לנושא

יש דמוקרטיה בעיר הזאת? (מבנה הרשות המקומית)

תמיד אזרחות
אורך: 3:40

סרקו לצפייה

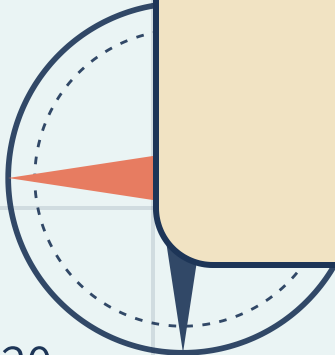
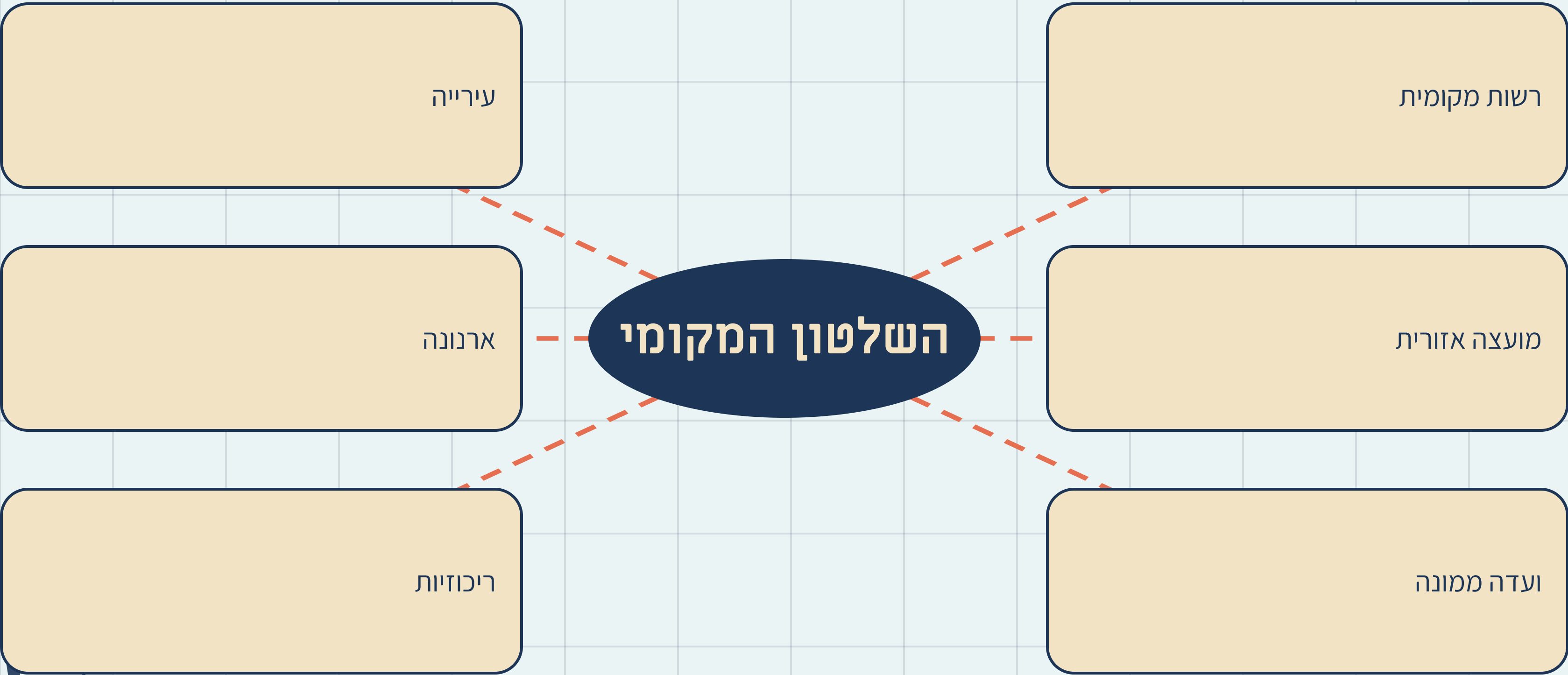
מה בעצם עושים שם בעיריה?

תמיד אזרחות
אורך: 2:44

סרקו לצפייה

מפת מושגים

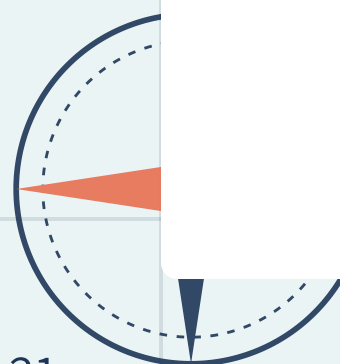
מקרה לניתוח

ביישוב א' יש אזור תעשייה גדול, וההכנסות מארנונה גבוהות. ביישוב ב' הסמוך אין עסקים רבים, ורוב התושבים משלמים ארנונה נמוכה. ביישוב א' נפתח מתנ"ס חדש, וביישוב ב' נסגרה הספרייה.

א. הסבירו את הפער בין היישובים בעזרת מקורות המימון.

ב. איזה כלי של המדינה נועד לצמצם פערים כאלה?

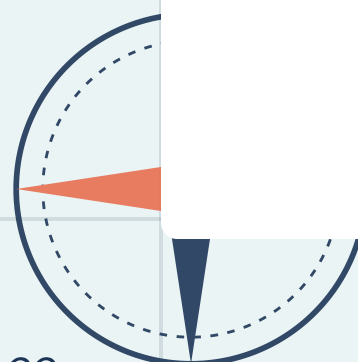
ג. האם המקרה תומך בריכוזיות או בביזור? נמקו.

תשובה לשאלה 1

הציגו יתרון אחד של ביזור (יותר סמכויות לרשות המקומית) וחסרון אחד שלו.

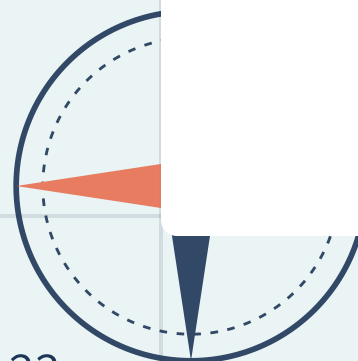
יתרון: הרשות קרובה לתושבים, מכירה את צורכיהם ויכולה להחליט מהר ובהתאמה. חיסרון: רשויות עשירות יוכלו לתת שירותים טובים יותר מרשויות עניות – הפערים יגדלו; ופחות פיקוח עלול להוביל לניהול לקוי.

תשובה לשאלה 2

הסבירו מדוע גם תושבי קבע שאינם אזרחים רשאים להצביע בבחירות המקומיות.

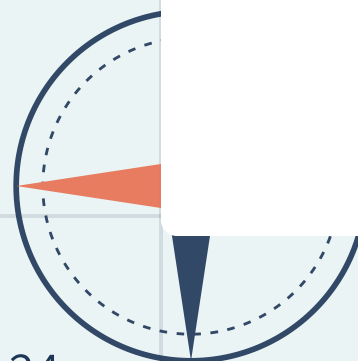
כי ההחלטות של הרשות המקומית – חינוך, ניקיון, תשתיות, ארנונה – נוגעות ישירות לחיי היום־יום שלהם ביישוב, ולכן ראוי שיהיה להם קול בבחירת מי שמחליט.

תשובה לשאלה 3

אילו הייתם חברי מועצת הנוער ביישוב שלכם – איזה נושא הייתם מעלים, ואיך הייתם פועלים לקדם אותו?
פרטו שלושה צעדים.

תשובה פתוחה: נושא מוגדר ושלושה צעדים מעשיים וחוקיים (למשל איסוף נתונים, פנייה לחבר מועצה/מוקד, עצומה, הצגה בישיבת מועצה, שיתוף התקשורת המקומית).

המקרה לניתוח – תשובות

- א. ליישוב א' הכנסות גבוהות מארנונה של עסקים ומפעלים, ולכן יש לו יותר כסף לשירותים; יישוב ב' תלוי יותר בכסף מהמדינה.
- ב. מענקי איזון – תוספת כספית לרשויות שהכנסותיהן נמוכות.
- ג. יכול לתמוך בריכוזיות: מדינה חזקה יכולה לחלק משאבים באופן שוויוני יותר בין יישובים עשירים לעניים.

